

A szatymazi bárány

Történt 1952 húsvétja előtt; az akkori 1 forint kereken 100 mai forintot ért.

A bárány nagyon öreg volt: messze túl az elképzelhető legmagasabb báránykorhatáron. Ha ember lett volna, most maga köré gyűjthette volna unokáit s unokáinak unokáit, sőt talán még azok unokáit is; bárány lévén azonban nem is tudta, hogy születése óta talán már a tizedik báránygeneráció növekedett fel a tocsogó mezők kemény szálú fűvén és a gyógyíthatatlanul szikes foltok keserű, rövid szálú növényein. Csak azt tudta, hogy fáradt, hogy nem ízlik semmiféle étel, pedig évek óta válogatott táplálékot kapott, amilyen egyébként csak a lovaknak, a parasztudvar e gőgös arisztokratáinak járt. Igaz, hogy ez a kiváló takarmány sem sokat segített rajta: gyapja nagy foltokban kihullott, csontja éles szögletekkel feszítette ki megrepedezett bőrét, vékony, csontos lábain úgy járt, mint reszkető mankókon, s alig volt állatokhoz csak valamit is értő emberfia, aki első pillantásra meg ne jósolta volna közeli pusztulását.

A bárány nem tudta – hogyan is tudhatta volna –, hogy a halál láthatóan fölötte lebegő árnyéka hosszabbítja meg napról napra az életét. Azt is csak homályosan sejtette, hogy tehetetlen öregkorára valahogy a tanya életének középpontjába került. Az állatok egyszerű bölcsességével ezt éppoly természetesen vette, mint a korábbi, mostoha bánásmódot, ami-

kor is még a többiekkel együtt járkált a legelőkön, egyre-másra szülte a botlábú kisbárányokat, s hatalmas mennyiségű gyapjút hullatott el a nyíróolló alatt. Talán azt hitte, hogy ez a bárányélet rendje, s ha lett volna benne igazságérzet, bizonyára igazságosnak és megérdemeltnek tekintette volna kényelmes, nyugdíjas állapotát.

Egyedül a tavaszi, nagy utazások voltak terhére. Ilyenkor, amikor a mocsaras földek szélén álló fűzek ágán megjelentek a sűrű macskafej-barkák, szinte naponta kocsira tettek a bárányt, hosszú, rázós és kényelmetlen utazás végén szűk udvarban emelték le, s egy ember elé vitték, akitől először félt, de aztán megszokta, s később már szertartásnak tekintette, hogy a vaskos kéz végigtapogatja a bordáit, valahol fölülről néhány gyors, sajnálkozó szó esik, fehér papírlap villan, és őt máris rakják vissza a kocsira, hazaviszik csak azért, hogy másnap újabb szekér kanyarodjék az udvarra, s kezdődjön előlről az egész...

A számtalan utazásból csupán egyetlen emléke maradt: a bordáit tudón tapogató, nehéz kéz emléke. Az ahhoz tartozó embert már alig látta, de a hangját megismerte, és bizalmaskodó fejemeléssel üdvözölte. Most, ahogy itt feküdt az udvaron, gyámoltalanul, mozdulásra képtelenül, ép-

pen így próbálta emelni a fejét, mert mintha ismét a súlyos kéz simogatását érezte volna az oldalán. Ez a kéz azonban nagyobb volt minden eddigi kéznél, teljesen átfogta sovány, göthös testét, megszorította a kiálló bordákat... Az öreg bárány kinyújtotta a nyakát, szeme tágra nyílt, aztán szelíden letette a fejét, nagyot sóhajtott és...

Az állatorvos, amikor vagy egy órával később megérkezett, egyetlen pillantást vetett a fűben heverő, szárnalmas csont-bőr halomra.

– Látják, emberek, milyenek maguk! – mordult rá ingerülten a tarkóját keservesen vakargató gazdára.

– Már mér', doktor úr? – hadarta szemfogatva a paraszt. – A lányom kedves báránya volt, nem akartuk levágni, hát kimúlt az istenadta.

– Ne nézzen már bolondnak, Mihály gazda – szakította félbe az orvos. – Erre a szegény jószágra három év alatt legalább százötven kényszervágási igazolást adtam ki. Ilyenkor, húsvét előtt egy nap kétszer is az orrom elé hozták. Egyszer lett volna igazán szüksége rám a nyomorultnak, akkor is későn hívtak. Szégyellhetnék magukat.

– Doktor úr tudta? – szaladt ki a gazda száján.

– Hát már minden foltját ismertem szegénynek. – Az orvos a kocsija felé indult. – Megérdemelnék, hogy feljelentsem magukat – dörmögte a fogai között.

– Akkor benne van a doktor úr is, nem jelenthet föl – vágott vissza a gazda.

– Nem akarok én senkinek bajt csinálni. – Az orvos hangja megvetően csengett. Aztán visszafordult arrafelé, ahol a meleg napsütésben mozdulatlanul hevert az öreg bárány teteme. – De az a szegény jószág elmondhatja, hogy ő volt az igazi húsvéti bárány.

– Hát jó bárány volt, az Isten áldja meg – mondta a gazda is ellágyult hangon. – Egy húszast kaptam érte minden kölcsönzésnél. Tavaly több mint ötszáz forintot hozott a konyhára.

A tarkóját vakarta, s előrecsúszott kalapja karimája alól szemét kifordítva pislogott az égre, mintha a húsvéti bárány fáradt lelkét búcsúztatta volna.

Tunyogi Csapó Gábor

A pszkovi Istenanya születése főtemplomának metszete